

EMNİYET TEDBİRLERİ

Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI

A. GENEL OLARAK EMNİYET TEDBİRLERİNİN MAHİYETİ

1. Emniyet Tedbirleri Bir Toplumsal Savunma Vasıtasıdır.

Emniyet tedbirleri, ceza hukukunda cezanın uygulanamadığı, uygulansa bile yeni suçları önlemede yetersiz sayıldığı hallerde, geleneksel ceza sistemini tamamlayan hukuki himaye vasıtalarıdır.

Ceza tedbirlerinden farksız olarak, emniyet tedbirlerinin amacı, toplumsal savunmadır. Böyle olunca, emniyet tedbirleri de toplumsal bir savunma vasıtası olmaktadır.

Ceza tedbirlerinden farksız olarak, emniyet tedbirlerinin özünde, kendilerine uygulanan kimselere bir eza-cefa vermek vardır. Öyleyse, bu tedbirler, çeken bakımından bir kötülük teşkil etmektedirler. Gerçekten, emniyet tedbirleri, kişinin hayatına son vermek hariç, hukuki değerleri azaltma, onlardan mahrum kılma, hukuki menfaatleri kısıtlama, yani niteliği ne olursa olsun hukuki anlamdaki bir zarar veya kötülük biçiminde gerçekleşmektedirler. Bundan ötürü, bu tedbirler, bir anlamda azap verici niteliktedirler, dolayısıyla azap verici tedbirlerdir.

Ceza tedbirlerinden farksız olarak, emniyet tedbirleri, cebri himaye vasıtalarıdır, yani kişinin veya şeyin zorlanması suretiyle gerçekleşmektedirler. Ancak, bu tedbirler, ceza tedbirlerinden farklı olarak psikolojik cebir yani korkutmayla değil, sadece fiziki veya fizyolojik cebirle ve hiç bir zaman psikolojik veya fiziki toplumsal cebirle değil, ama her zaman ferdi-fiziki cebirle gerçekleşmektedirler.

Emniyet tedbirleri, bazı benzerliklerine rağmen, ceza tedbirlerinden farklıdır. Bu tedbirler, ceza hukuku düzeninde bir "bastırma" değil, yalnızca bir önleme tedbiridir. Önleme, emniyet tedbirlerinin özgül bir niteliğini teşkil etmektedir.

2. Emniyet tedbirleri Suçtan Sonraki Bir Himaye Tedbiridir.

Emniyet tedbirleri, objektif ve subjektif olarak suç teşkil eden bir fiilin veya hiç olmazsa yalnız objektif yahut yalnız subjektif olarak suç teşkil eden bir fiilin işlenmesini gerektiren; onu izleyen, ondan sonra gelen tedbirlerdir. Bundan ötürü, bu tedbirler, daima vuku bulmuş münferit bir suç tarafından gerek suçun mağduruna gerekse topluma verilen zarar ve tehlikeden sonraki tedbirlerdir. Zarar veya zarar tehlikesi, burada, gerçek ve fiilidir; geçmişe veya hale ait bulunmaktadır. Ama, bunun yanında, emniyet tedbirleri suçta tekerrür tehlikesinden, yani fiilin faili tarafından işlenebilecek yeni suçların tehlikesinden önceki tedbirlerdir. Tehlike, burada, gerçek ve fiili değil, mümkün ve muhtemel bir tehlikedir, dolayısıyla hale ve geçmişe ait değil, geleceğe ait bir tehlikedir. Gerçekten, emniyet tedbirleri, yalnız toplumsal bakımdan tehlikeli kimselere uygulanmaktadır, çünkü var olmalarının nedeni kişideki tehlikelilik halidir. Bu nedenle, bu kimselerin isnat yeteneğini haiz bulunup bulunmaması, cezalandırılabilir olup olmaması, bu tedbirler bakımından tedbirin türünü belirlemeden öteye bir değer ifade etmemektedir. Bu demektir ki, emniyet tedbirlerinin zorunlu şartı, failin objektif ve subjektif olarak veya yalnız objektif olarak suç teşkil eden, dolayısıyla tehlikeliliğin araz ve delili olan bir fiili işlemiş olması ve böylece onun toplum bakımından tehlikeli sayılacak, yani suç teşkil eden yalnız mümkün değil muhtemel yeni fiilleri gelecekte işleyeceğine hükmedilecek şahsi bir durum veya statüde bulunmuş olmasıdır.

Öte yandan, emniyet tedbirleri Devlet tarafından bir "fiil" ile gerçekleştirilen himaye vasıtalarıdır. Ancak, bu fiil, suç teşkil eden bir fiilden sonraki bir fiil olmasına rağmen, asla o fiile verilen bir cevap veya bir tepki değildir, çünkü suç teşkil eden fiille nedensel veya isnadi bir bağıntı içinde bulunmamaktadır. Emniyet tedbirlerinin bağıntılı olduğu durum, suç teşkil eden fiilin failinin içinde bulunduğu statüdür. Bu statü, failin tehlikelilik halidir. Burada, işlenen suçun, failin tehlikeliliğinin bir tür nedeni, açıkcası araz ve delili olduğu doğrudur. Ancak, doğru olan başka bir şey, işlenen suçun, varolma nedenini suçlunun tehlikelilik halinde bulan emniyet tedbirlerinin uygulanmasına bir neden değil, sadece bir fırsat veya vesile teşkil etmesidir. Zira tehlikelilik hali geleceğe ait mümkün ve muhtemel bir tehlike, oysa vukubulmuş olan suç, geçmişe, hiç olmazsa hale ait fiili zarar veya tehlikedir. Bu, emniyet tedbirlerinin ceza hukukundaki görevinin, sadece geleceğe ait mümkün veya muhtemel bir tehlikeyi engelleme, açıkcası önleme olması demektir. O halde, bu tedbirler, suçun (ihlalin) isnadi yahut nedensel bir sonucu olan himaye tedbirleri değil, uygulanabilmeleri için suçun sadece bir fırsat veya vesile teşkil ettiği suçtan sonraki himaye tedbirleridir.

Bu bağıntının sonucu olarak, emniyet tedbirleri, suçla (ihlalle) değil, varolmaları nedeni olan tehlikelilik haliyle oranlı olmak ve ona uygun bulunmak zorundadır. Buradan önemli bazı sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

- Cezaların türünü, süre ve icra suretlerini suç ve suçlunun kusur veya sorumluluk derecesi tayin ederken, emniyet tedbirlerininkini suçlunun tehlikeliliğinin vehameti tayin etmektedir. Bu nedenle, bu tedbirler, cezalara oranla gerek türleri, gerek süre ve icra suretleri yönünden daha esnek tedbirlerdir. Hatta, emniyet tedbirleri söz konusu olduğunda, "müddeti önceden belli olmayan hüküm" usulünün uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir.

- Cezalar sadece isnad yeteneğini haiz olanlara uygulanırken, emniyet tedbirleri isnat yeteneğini haiz olmayanlara da uygulanabilmektedir, çünkü emniyet tedbirleri bakımından önemli olan isnad yeteneğinin olup olmaması değil, tehlikelilik halinin bulunup bulunmamasıdır.

Emniyet tedbirleri vukubulmuş bir kötülükten sonraki tedbirler olmakla birlikte, kötülüğün karşılığı bir kötülükten ibaret olmayan, sadece bir kötülük veya zarardan sonraki bir kötülükten ibaret olan himaye tedbirleridir. Başka bir deyişle, emniyet tedbirleri, bir suç işlendiği için değil, tersine bir suç işlendikten sonra uygulanan tedbirlerdir. Ancak, bunlar, bir suç işlendikten sonra olmakla birlikte, suçların işlenmemesi için uygulanmaktadır. Açıkcası, taşıdıkları amaç, suçların asla işlenmemesi olmamakta, artık işlenmemesi olmaktadır. Bu demektir ki, emniyet tedbirlerinin amacı ilk suçun önlenmesi değil, sadece suçta tekerürün önlenmesidir. Ama, bu tedbirler, bir kötülük nedeniyle olmayıp sadece bir kötülük dolayısıyla, fakat kötülükten sonra kötülük dolayısıyla uygulandıklarından ödetici herhangi bir karaktere sahip bulunmamaktadırlar; öyleyse bir "mücazat" değildirlir. Bundan ötürüdür ki, söz konusu tedbirler hukuk düzeninde ne ödetici adaleti ne de dağıtıcı adaleti sağlayan vasıtalar. Gerçekten, emniyet tedbirleri, kötülükten sonra uygulanmakla birlikte bizzat kötülük nedeniyle uygulanmadıklarından, ceza hukukunda "suçluluğun toplumsal tedavi vasıtaları" olmamakta, sadece "suçluluktan toplumsal korunma vasıtaları" olmaktadır.

Emniyet tedbirlerinin amacı, ne onarma, ne de öç almaktır, sadece toplumu savunmadır. Savunma, halen mevcut, güncel, vukuu yakın bir tehlikeye karşı değildir, tersine vukuu henüz uzak, gelecekteki bir tehlikeye karşıdır. Bu nedenle, emniyet tedbirleri, hukuk düzeninde bastırıcı vasıtalar olmayıp, salt önleyici savunma vasıtaları olmaktadır. Burada, savunma, ilk işlenen suçun tehlikesine karşı bir savunma değildir, ama suçta tekerür tehlikesine karşı bir savunmadır. Ancak, bu savunma, herhangi bir kimse tarafından işlenen ilk suçun veya tekerür eden suçların tehlikesine karşı bir savunma değil, sadece suçun bizzat faili tarafından işlenebilecek yeni suçların tehlikesine karşı bir savunmadır. Gerçekten, emniyet tedbirleri, kendileriyle suçun sonuç ve etkilerinin giderildiği himaye tedbirleri değildirlir, tersine suçun doğrudan veya dolaylı, vasıtasız veya vasıtalı nedenlerinin kendileriyle giderildiği himaye tedbirleridir. Bu nedenler, doğrudan veya dolaylı, vasıtalı veya vasıtasız geçmişteki ve gelecekteki nedenler olabileceği gibi, kişiye veya şeye ait, ahlaki veya fiziki, doğal veya beşeri nedenler de olabilir. Gene, bunlar, fizyolojik ve psikolojik, bilinçli ve bilinçsiz, iradi ve gayri iradi, ferdi ve toplumsal nedenlerdir. Ancak, söz konusu nedenler, toplumsal bir olgu olarak, açıkcası belli bir toplumda, belli bir tarihi dönemde işlenen suçların bütünü olarak anlaşılabilir. suçluluğun ortak ve genel nedenleri değildir; tersine münferit her bir suçun sadece o suçta özgü nedenleridir. Bundan dolayı, bu nedenler, suçun faili olmayan herkesin gelecekte vukuu muhtemel suçlarının nedenleri olmamakta, ama bir kişinin, açıkcası bizzat suçun failinin vukua gelmiş bulunan ve gelecekte vukua gelmesi muhtemel olan suçlarının nedenleri olmaktadır.

Bu yapıdan ötürü, emniyet tedbirleri, suçu belirleyen psikolojik etmenleri ortadan kaldırarak görev yapan himaye tedbirleridir, yani suçluluk bakımından tehlikeli olan psikolojik zaruret hallerinden psikolojik kurtarma vasıtalarıdır. Böylece, bunlar, kişiyi suç işlemeye iten saikleri ortadan kaldırarak, açıkcası karakteri biçimlendirmek (eğitim tedbirleri) veya karakteri değiştirmek (düzeltilme veya ıslah tedbirleri) suretiyle görev yaparlar. Emniyet tedbirleri, ceza hukuku düzeninde, demekki her zaman psikolojik kurtarma vasıtalarıdır. Bu tedbirler, hiç bir zaman psikolojik cebir vasıtaları değildir,

çünkü görevlerini asla "anti-kriminal" saiklerle, yani kendilerinin kötülüğü korkusundan gelen bir saiki koyarak yapmamaktadırlar. Başka bir deyişle emniyet tedbirleri, ihlal esasına değil tehlikelilik esasına dayandıklarından, dolayısıyla ihlalin istenmeyen kötü sonuçlarının gösterilmesine dayanan bir korkutma teşkil etmediklerinden, psikolojik cebir değil, yalnızca psikolojik kurtarma vasıtalarıdır.

Öte yandan, emniyet tedbirleri, toplumsal fayda, "toplumsal oportunita", toplumsal politika tedbirleri oldukları içindir ki, hiç bir zaman suç teşkil eden fiilin ve suçun failinin kınanması veya ahlâken ayıplanması hükmünü şart koşmamaktadır. O itibarla, bu tedbirler, tersi de söylenmekle birlikte, her türlü ahlâki karakter ve etik değerden yoksun tedbirlerdir.

3. Emniyet Tedbirleri Bir Müeyyide Tedbiri Değildir.

Ceza tedbirleriyle bazı benzer yönleri olmasına rağmen, belirtilen bu nitelikleri, emniyet tedbirlerinin bir "müeyyide" olup olmadığı tartışmasını ortaya çıkarmaktadır.

Kimi, emniyet tedbirlerini ceza tedbiri saymakta, ancak cezalardan farklı olarak bunların bastırma değil önleme tedbiri olduğunu, ama "cebri" tedbirler oldukları için, müeyyide tedbirleri sayılmaları gerektiğini ileri sürmektedir. Evet, emniyet tedbirleri cebri tedbirlerdir, ancak bunların cebri tedbirler olmaları mutlaka müeyyide olmaları sonucunu doğurmamaktadır. Bir kere neyin müeyyide olduğunu belirleyen unsur, cebir fikri değil ihlâl fikridir. Bundan dolayı müeyyide, ihlâl verilen bir cevap, ihlâl karşı bir tepki olarak tanımlanmaktadır. Bu, ihlâlle tepki arasında isnadi veya nedensel bir bağıntının bulunması demektir. Emniyet tedbirleriyle ihlâl arasında bu anlamda bir bağıntı bulunmamaktadır. Zira, bu tedbirler bizzat ihlâl fiiliyle değil, ihlâlin vesile teşkil ettiği ihlâlden soraki bir durumla, yani tehlikelilik haliyle bağıntılıdır. O nedenle, emniyet tedbirleri, ihâl fiilinin nedensel veya isnadi bir sonucu değildir, dolayısıyla müeyyide de sayılmayacaktır. Öte yandan, ister müeyyide olsun isterse olmasın, sadece emniyet tedbirleri değil, hukuk düzenine riayeti sağlayan tedbirlerden birçoğu, sonunda bir cebirle gerçekleşmektedir : Henüz hiç bir suç işlemediği halde toplum hayatı bakımından tehlikeli olan bir delinin tumarhaneye kapatılmasının ve daha özel olarak umumi kadınların zorla tedaviye getirilmelerinin ve cebri tedavi ve tecride tabi tutulmalarının ne bir tedbir olmadığı ne de cebri içermediği ileri sürülebilir. Son olarak, emniyet tedbirleri, psikolojik bir cebir (korkutma) şeklinde değil yalnız fiziki veya fizyolojik bir cebir şeklinde gerçekleşmektedir. Psikolojik cebir, yani korkutma müeyyidenin ihlâlden önceki evresiyle bağıntılıdır ve ihlâyden sonraki evreyle bir bütünlük teşkil etmektedir. Böyle bir yapı emniyet tedbirleri bakımından söz konusu olmamaktadır, çünkü bu tedbirler ihlâl esasına değil tehlikelilik esasına dayanmaktadırlar. Bundan ötürü, emniyet tedbirleri, ihlâlin istenmeyen sonuçlarının gösterilmesi suretiyle bir korkutma teşkil etmemektedir. Bu, her halde, salt önleme tedbirleri olarak bu tedbirlerin müeyyide olmadığı anlamına gelmektedir.

Kimi, emniyet tedbirlerinin, ihlâlle bu tedbirler arasındaki bir bağıntıdan hareketle müeyyide oldukları sonucuna varmaktadır. Bu görüş kabul edilemez. Kuşkusuz, emniyet tedbirleri, hukuk düzeninin kurallarıyla zıtlaşan bir fiili gerektirmektedir. Ancak, bu durum, bu tedbirlerin bu fiile bir cevap, bir tepki olduğunun kanıtı değildir, burada, ihlâlle tepki arasında nedensel veya isnadi bir bağıntı söz konusu olmamaktadır. Gerçekten, ihlâl fiili, emniyet tedbirlerinin varlık nedeni tehlikelilik halinin bir işareti, bir aracıdır; yoksa bu tedbirlerin isnadi veya nedensel bir sonucu değildir. Burada, demek

ki, bir fiil ve bu fiilin varlığına delil teşkil ettiği bir durumla karşı karşıya bulunmaktadır. Emniyet tedbirleri bu fiille değil bu durumla bağıntılı bulunmaktadır. Bu nedenle, bu tedbirler, uygulanabilmek için mutlaka bir ihlâli gerektirmekle birlikte, ihlâlin nedensel veya isnadi bir sonucu olmadıklarından, ihlâle bir cevap bir tepki teşkil etmemektedirler, öyleyse müeyyide niteliğini haiz bulunmamaktadırlar.

Kimi, hukuka aykırılığın objektif anlayışından hareketle, ceza ve emniyet tedbirleri arasında ortak bir nokta bulmaya, buradan hareketle, bu tedbirlerin müeyyide olduklarını kanıtlamaya çalışmaktadır. Ancak, bu düşünce tutarlı gözükmemektedir. Hukuka aykırılığın objektif anlayışına yöneltilen eleştiriler bir yana, hukuka aykırılık kavramı, nasıl anlaşılırsa anlaşılınsın, emniyet tedbirlerini değil, hukuka uygunluk nedenlerini açıklamak için ortaya atılmıştır. Böyle olunca, hukuka aykırılığın objektif anlayışından hareketle, emniyet tedbirlerinin ne olduğunu açıklamanın pek mümkün olacağı söylenemeyecektir. Öte yandan, hukuka aykırılığın objektif anlayışı, isnat edilebilir ister olsun isterse olmasın, failin bir fiili, bir faaliyetiyle ilgilidir, ama failin bu fiilin veya faaliyetinin delalet ettiği mevcut kişisel bir durumuyla ilgili değildir. Bu durum yani tehlikelilik hali veya toplumsal tehlikelilik belki geniş anlamda hukukla çelişme içine sokulabilir, ama teknik anlamda hukuka aykırılık içine sokulamaz, çünkü denmektedir ki, tehlikelilik kavramında emretme ve değerlendirme işlevinde kurala veya hükme aykırı olmak esas gerçekleşmemektedir. Her halde, bu, hukuka aykırılığın objektif anlayışından hareketle emniyet tedbirlerinin ne olduğunun açıklanamayacağını açıkça göstermektedir.

Kimi, hukuka aykırı fiilden değil de tehlikelilik halinin hukuka aykırı bir durum olduğu noktasından hareketle, ceza hukuku düzeninde "tehlikeli olmamayı" emreden bir kuralın varlığını varsayarak, kuralın ihlâlinin bir tepkiyi davet ettiğini, bunun da emniyet tedbirleri olduğunu, dolayısıyla bu tedbirlerin müeyyide kavramına girmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Ancak, bu düşünce de tutarsızdır. Bir kere, bir hükümden ve bir müeyyideden oluşmuş olmayan "tecrim edici bir norm" mantıksal bir çelişkidir, çünkü her türlü teminattan yoksun havada bir normdur. Gerçekten, emniyet tedbirlerinin suç vesilesiyle uygulanmasına bakılarak bunların bizzat suça bir cevap, bir tepki olabileceğine hükmedilmemelidir. Esasen burada iki şeyi ayırmak gerekmektedir. Bir şey, suçla tedbir arasındaki maddi iribat olgusudur; öteki şey, suçtan onun türemesidir. Emniyet tedbirleri mantıksal olarak suçtan değil, suçun arazını teşkil ettiği tehlikelilikten kaynaklanmaktadır. Ceza hukukunda tehlikeli olmamayı emreden, özel bir hüküm de bulunmamaktadır. Kuşkusuz tehlikelilik hali hukukun istemediği bir durumdur, ancak teknik anlamda hukuka aykırılık teşkil etmemektedir. Böyle olunca, ortada ihlâl edilebilecek bir hüküm olmadıysa, emniyet tedbirleri de, ihlâle bir cevap, bir tepki teşkil etmeyecek, dolayısıyla müeyyide de sayılmayacaktır.

Sonuç olarak, hangi açıdan bakılırsa bakılınsın, emniyet tedbirleri, tıpkı ceza gibi, özünde bir kötülük teşkil etmesine, kişinin veya şeyin zorlanması suretiyle gerçekleşmesine, bir toplumsal savunma vasıtası olmalarına rağmen, bir tür ceza müeyyidesi değildirler. Bunlar, bir bastırma değil, sadece ceza hukukuna özgü bir önleme tedbirleridir. Buradan, bir yandan yalnızca cezaya bağlanan hukuki sonuçların emniyet tedbirlerine de bağlanamayacağı sonucu ortaya çıkarken, öte yandan bu tedbirlerin idari tedbirler mi yoksa kazai tedbirler mi olduğu tartışması ortaya çıkmaktadır.

4. Emniyet Tedbirleri Kazai Tedbirlerdir.

Aralarında farklar olmakla birlikte, emniyet tedbirlerini müeyyide sayan, buradan hareketle ceza hukuku düzeninde tek bir müeyyide sistemi bulunduğu sonucuna varan düşünceler, bu tedbirleri, müeyyide oldukları gerekçesiyle, Devletin kazai faaliyetleri arasına sokmaktadırlar. Bu düşüncelerin doğruluğu temelindeki düşüncenin doğruluğuna bağlıdır. Temeldeki düşünce, emniyet tedbirleri müeyyidedir düşüncesidir. Halbuki, emniyet tedbirleri, müeyyide değildirler. Böyle olunca, söz konusu düşünceden hareketle, doğru bir sonuca ulaşmak mümkün gözükmemektedir.

Emniyet tedbirlerini müeyyide saymayan düşüncelerin çözümleri farklıdır.

Kimi, bir önleme tedbiri olan emniyet tedbirlerinin, kanunla konulsalar ve kazai usullerle hükmedilseler bile, kazai tedbirler olmayıp, gerek maddi gerek şekli bakımdan salt idari tedbirler olduğu sonucuna varmaktadır. Bu düşüncenin bir sonucu olarak, Devletin kazai faaliyetleri alanına giren "bastırıcı bir ceza hukuku düzeni" yanında, Devletin idari faaliyetleri alanına giren "önleyici bir ceza hukuku düzeni"nin bulunduğu iddia edilmektedir.

Bu düşünce, bazı eleştirilere rağmen, doktrinde etkili olmuştur. Ancak, kimi bu düşünceden hareket ederek emniyet tedbirlerinin hem maddi hem de şekli bakımdan idari tedbirler olduğu sonucuna varırken, kimi bu tedbirlerin maddi bakımdan idari şekli bakımdan kazai tedbirler olduğu sonucuna varmaktadır. Demek ki, aynı noktadan hareket, mutlaka aynı sonuca varmayı gerektirmemektedir. Buna neden, kaza kavramının farklı anlaşılabilmesidir. Kimi kaza kavramını "subjektif haklar arasındaki bir ihtilafı objektif hukuka uygun olarak çözmek iktidarı" olarak anlamakta, ceza yargılamasında bu iktidarın yalnızca suçla bağıntılı olarak gerçekleşebileceğini, emniyet tedbirleri söz konusu olduğunda böyle bir durumun bulunmadığını ileri sürmekte, hükmedilmeleri kazai usullere tabi olsa bile, bu tedbirlerin hem maddi hem de şekli bakımdan idari tedbirler olduğu sonucuna varmaktadır. Ancak, kimi, kaza kavramını aynı şekilde anlamakla birlikte, "emniyet tedbiri yargılamasını" Devletin kazai faaliyetinden saymaktadır. Bu düşünceye göre, bir kurumun kazailiği sorunu, o kurumun "maddi karakteri" veya "maddi görünümü" bakımından değil, sadece "usul safhası" bakımından konulmaktadır. Bundan ötürü, "ceza kazai karaktere sahiptir" denemez ve denmemelidir, ama "ceza yargılaması kazai karaktere sahiptir" denebilir ve denmelidir. Bu esas kabul edildiğinde, emniyet tedbirlerinin maddi karakterinden, uygulama usulünü kesinlikle ayırmak gerekir. Böylece, emniyet tedbirleri değil, bağlandığı esaslar bakımından "emniyet tedbiri yargılaması" kazai karaktere sahip olacaktır. Bu, emniyet tedbirlerinin maddi bakımdan idari tedbirler olmalarına rağmen, şekli bakımdan Devletin kazai faaliyeti alanına giren tedbirler olması demektir.

B. HUKUK DÜZENİMİZDE EMNİYET TEDBİRLERİ

1. Emniyet Tedbirlerinin kanuniliği

Emniyet tedbirleri, yukarıda belirttik, cezanın uygulanamadığı, uygulansa bile yeni suçları önlemede yetersiz sayıldığı hallerde geleneksel ceza sistemini tamamlayan hukuki himaye vasıtalarıdır. Modern ceza kanunları, ör. İsviçre, İtalya, Alman ceza kanunları, geleneksel ceza sistemi yanında, onu tamamlayan, emniyet tedbirleri sistemine yer

vermeye özen göstermişlerdir. Ceza Kanununda, geleneksel ceza sistemi yanında, emniyet tedbirlerinin sistemli bir düzenlemesine yer verilmiş değildir.

Anayasa, 38. maddesinde, "ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur" demektedir. Bu demektir ki, emniyet tedbirleri, hukuk düzenimizde suçla bağıntılı olarak, bir suçun işlenmesinden sonra, ya cezanın uygulanmadığı, ya da yeni suçları önlemede yetersiz sayıldığı hallerde uygulanan, dolayısıyla geleneksel ceza sisteminin tamamlayan hukuki himaye vasıtalarıdır. Ancak, "ceza yerine geçen" ibaresi isabetli olmamıştır. Her halde, bu emniyet tedbirleri müessesesinin yeterince anlaşılma-ş olmasından ileri gelmiştir. Emniyet tedbirleri asla cezanın yerine "geçen" tedbirler değildir, cezanın uygulanmadığı, uygulansa bile yetersiz kaldığı hallerde uygulanan tedbirlerdir. Başka düzenlemeler bu iddiayı kanıtlamaktadır. Gerçekten, ör. İtalyan Anayasası (md.25), "kanunda gösterilmiş olmadıkça kimse emniyet tedbirleri altına konulamaz" diyerek, kendine özgü bu hukuki himaye vasıtalarının bünyesini ifade eden en doğru bir düzenlemeyi gerçekleştirmiş bulunmaktadır.

Emniyet tedbirlerinin kanuniliği demek, bunların bir tedbir cihazı olarak müesseseleşmesi demektir. Bu, bir yandan tedbirlerin nelerden ibaret olduğunun kanunla gösterilmesini (ör. Alman Ceza Kanunu, 5, 6 B.61, İtalyan Ceza kanunu md. 215) zorunlu kılarken, öte yandan "ceza yargılaması" yanında bir" emniyet tedbiri yargılama"sını zorunlu kılmaktadır. Ancak, kanuniliğin gerçekleşmiş sayılması için bu da yeterli değildir. "ceza cihazı" yanında bir "tedbir cihazı"nın kurulmuş sayılabilmesi için, "cezaların infazı" yanında "emniyet tedbirlerinin infazı"nın da kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Hukuk düzenimizde bu tür sistemli bir düzenlemeye rastlanmamaktadır. Anayasanın emrine uygun olarak, emniyet tedbirlerinin, diğer modern kanunlardaki biçiminde düzenlenmesi, sadece "toplumsal savunma"yı sağlamakta değil, aynı zamanda kişi hürriyetlerini tam bir teminata kavuşturmakta da artık geciktirilemeyecek bir zorunluluktur.

2. Ceza Kanununda Emniyet Tedbirleri

Kimi, Ceza Kanununun teknik anlamda emniyet tedbiri bulundurmadığı kanaatinde. Ancak, doktrinde aksi düşünülmektedir. Ceza kanununda emniyet tedbirlerinin yeterli ve sistemli bir düzenlemesinin bulunmadığı doğrudur. Ama, bu, bu tedbirlerin hiç olmadığı anlamına da gelmemektedir. "Cezaen mesul ve mahkûm edilemeyen bazı kişiler hakkındaki tedbirler, ör., küçükler (CK. md. 53), akıl hastaları (CK md. 46), keyif verici madde kullananlar (CK. md. 404, 573) hakkındaki tedbirler" teknik anlamda emniyet tedbirleridirler, çünkü bunlar, bir suç işlendikten sonra, suçun failine, cezanın verilemediği hallerde, işlediği suç vesilesiyle ortaya çıkan tehlikeliliğini gidermeye matuf tedbirlerdir.

Gerçekten, CK. , 53. maddesinde, "fiili işlediği zaman onbir yaşını bitirmemiş olanlar hakkında takibat yapılmaz ve ceza verilmez" dedikten sonra fiil kanunen bir yıldan fazla hapis cezasını veya ağır bir cezayı gerektiren bir cürümse, Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine, hakim in küçük hakkında tedbir almasını emretmektedir. Bu tedbir, geri alınabilir olmak ve onsekiz yaşını geçmemek kaydıyla, küçüğün, Devletin idare ve denetiminde bulunan bir müesseseye konulması veya bir yükümlülük tahtında ana, baba veya vasiye teslimidir. CK., 46. maddesinde de benzer bir tedbire yer vermiştir. Bu, "fiili işlediği zaman şuurunun veya harekâtının serbestisini tamamen kaldıracak surette akıl hastalığına duçar olan "kimse"nin, hakim tarafından" muhafaza ve tedavi altına

alınması"dır. CK., 404 maddede , "uyuşturucu maddeleri kullanan kimsenin alışkanlığı iptila derecesinde ise salâhi tıbben tebeyyün edinceye kadar hastahanedede muhafaza ve tedavisine hükmolunur" demek suretiyle bir emniyet tedbirine yer vermiştir. Belirtilen bu tedbirler, ama sistemli olarak, Alman (SIGB. 61 vd) ve İtalyan (md. 125 vd) ceza kanunlarında da yer almaktadır.

Öte yandan, "Sürgün cezası" etkisi yarattığı gerekçesiyle, bizce yeterince mahiyeti bilinmeyerek *15.4. 1987 tarih ve 3352 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılan "Emniyeti Umumiye İdaresinin Nezareti Altında Bulundurma Cezası" ve "Müsadere", düşünülenlerin tersine, bir ceza değil, kişiye ve şeye ilişkin birer emniyet tedbiridirler. CK'nun yürürlükten kaldırılan 28,42 (112, 307) vs. maddelerinde Emniyeti Umumiye Nezareti Altında Bulundurma tedbiri "Ceza" diye isimlendirilmesine ve tedbirin düzenlendiği 28. madde "cezalar" başlığını taşıyan bapta yer almasına rağmen, cezanın suçları önlemede yetersiz sayıldığı hallerde uygulanması öngörüldüğünden, dolayısıyla geleneksel ceza sistemini tamamladığından ceza değil, emniyet tedbiridir. Bu konuda kaynak kanun da bizi doğrulamaktadır.Kaldı ki hukuk düzenimizdeki yapısı da yürürlükten kaldırılan bu tedbirin kendine özgü bir emniyet tedbiri olduğunu göstermektedir.Bir kere, bu, cezaların neden ibaret olduğunu belirleyen CK'nun 11. maddesinde yer almamakta, cezaların tabi olduğu zamanaşımı (CK.md.112) ve içtima kurallarına tabi bulunmamaktadır. Öte yandan, cezaya mahkûmiyetten farklı olarak, CK'nun 42. maddesi, söz konusu tedbirin süresi bitmeden kaldırılmasına, süresinin azaltılmasına, mükellefiyetlerin sınırlandırılmasına imkân vermektedir. Bu durum, cezalara ait "kesin hüküm ilkesi" karşısında, Emniyeti Umumiyeti Nezareti Altında Bulundurma tedbirinin bir ceza tedbiri değil, kişiye ilişkin bir emniyet tedbiri olduğunu göstermektedir.

CK'nun 36. maddesinde yer alan "müsadere" yukarıda belirtildiği üzere, tersinin söylenmesine rağmen, bir ceza tedbiri değil, bir emniyet tedbiridir. CK'nun 36. maddesi, faile isnat edilen fiilin suç teşkil etmesi halinde, "fiilde methali olmayan kimselere ait olmamak" kaydıyla suçta kullanılan, kullanılmak üzere hazırlanan veya "fiilin irtikabından husule gelen" eşyanın zapt ve müsaderesini emretmektedir. Kanun, müsaderenin mümkün olabilmesi için "mahkûmiyet halini" şart koşturmuştur. Demek ki, her türlü beraat kararı, bu ibarenin kapsamı dışındadır. Tabii, ceza davasını düşüren nedenler mevcut olduğunda, mahkûmiyet şartı gerçekleşmeyeceğinden müsadere kararı da verilemeyecektir. Ancak, mahkûmiyet kararının kesinleşmesinden sonra genel af çıkmış, dolayısıyla ceza mahkûmiyeti tüm hüküm ve neticeleriyle ortadan kalkmışsa, müsadere edilen şeyin iadesinin talep edilemeyeceği hükme bağlanmıştır (md. 100). Öte yandan, CK'nun 36. maddesi, bir ceza mahkûmiyetiyle kayıtlı olmaksızın, ister faile ait olsun isterse olmasın bizatihi kullanılması, yapılması,bulundurulması ve satılması cürüm veya kabahat teşkil eden eşyanın mutlak surette zapt ve müsadere edilmesini emretmektedir.

* Karşılaştırmak için bkz. İtalyan Ceza Kanunu,md.215,228-232 (I nuavi codici Penale, e di Procedura Penale e le Leggi Complementari, a cura di Moris Abate, Piacenza, 1989) .

Müsadere, bu yapısından ötürü, bir ceza tedbiri olmamakta,ama kişiye değil "Şeye" bağlı bir emniyet tedbiri olmaktadır** . Gerçekten, ceza tedbirlerinin nelerden ibaret olduğunun gösterildiği CK.nun 11. maddesinde müsadereye yer verilmiş değildir. Öte yandan, suçun failine ait olmayan eşyanın bazı hallerde müsadere edilebilmesi (CK. md. 86/2), hükümlünün ölümüne rağmen müsaderenin infazı (CK. md. 96/2) vs. hususları da, bu tedbirin cezalarda aranan nitelikleri haiz olmadığına kanıttır. Ancak, bazı özel kanunlarda müsaderenin ceza sayılması, her halde kanun koyucunun genel ilkelerine bağlı kalmaması veya emniyet tedbirleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmamasıyla açıklanabilir.

3. Cezaların İnfazı Hakkında Kanunda Yer Alan Kısa Süreli Hürriyeti Bağlayıcı cezalar Yerine Uygulanabilecek Tedbirler.

CİHK, 4. maddede, "ağır hapis hariç, kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar, suçlunun kişiliği, sair halleri ve suçun işlenmesindeki özellikler göz önünde tutularak mahkemece başka bir ceza veya tedbire çevrilebilir" demekte, böylece cezanın suçlunun kişiliğine uydurulmasında genel ilkelerle pek de bağdaşır gözükmeyen kendine özgü bir dizi tedbire yer vermektedir.Bunlar,"aynen iade ve tazmin", "altı ayı geçmemek üzere bir eğitim ve ıslah kurumuna devam etme", "bir yılı geçmemek kaydıyla bir yere gitmekten", "bazı faaliyetleri veya meslek ve sanatı icradan men", "her nevi ehliyet ve ruhsatnamenin bir aydan bir yıla kadar muvakkaten geri alınması" tedbiridir (md.4/1,2,3,4,5). CİHK, "uygulamada "asıl mahkumiyetin çevrilen para cezası veya tedbir olduğunu ve tedbir hükümlerini yerine getirmeyenler veya hüküm gereklerine aykırı hareket edenlerin, tedbire çevrilmiş olan kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalarının, tedbir hükümlerine muhalefetin derecesi göz önünde tutularak kısmen veya tamamen infazına veya infaz olunmamasına karar verilebileceğini kabul etmiştir (md. 4/IV, V).

Bu yapılarından ötürü, esasen cezanın ferdileştirilmesi vasıtalarından olan bu tedbirlerin, ceza tedbirleri mi yoksa emniyet tedbirleri mi oldukları konusu kuşkuya yer vermekte, ceza hukuku düzeninde, ceza ve emniyet tedbirleri sistemi yanında, cezaların ferdileştirilmesi ve infazıyla bağıntılı ceza yerine geçen kendine özgü başka bir tedbirler sisteminin yer aldığı izlenimi uyanmaktadır.Gerçekten, burada, ihlâlle bağıntılı ceza tedbiri,ağır hapis hariç, kısa süreli hürriyeti bağlayıcı diğer cezalardır. İnfaz yönünden bir yıl ve daha az süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar kısa sürelidir (CHK md. 3/3). Bu demektir ki fail, CK'nun 29. maddesine göre fiilinin karşılığı olan bir cezaya çarptırılacak, çarptırılan ceza kısa süreli hürriyeti bağlayıcı bir ceza olduğunda, infaz yönünden bir kez daha ferdileştirilerek, fail hakkında, fiilinin karşılığı olarak, CİHK'nun 4. maddesinde yer alan tedbirlerden biri uygulanabilecektir. Öyleyse, CİHK'nun 4. maddesindeki tedbirler, ihlâl vesilesiyle ortaya çıkan suçludaki tehlikeliliği gidermeye matuf tedbirler olmamakta, bir ceza tedbirinin yerine de geçseler, ihlâlle bir cevap teşkil etmekte,

**Bkz. İtalyan Ceza Kanunu md. 236,240

dolayısıyla ihlâli bastırmaktadırlar. Böyle olunca, ceza yerine geçen bu tedbirlere emniyet tedbirleri demek mümkün olmamaktadır. Ancak, her bir tedbir mahiyeti bakımından göz önüne alındığında, "meslek ve sanatı icradan men" (Bkz. CK. md. 11) tedbiri hariç, diğer tedbirler, ne ceza tedbirleri ne de hukuku bağlayıcı ceza tedbirleri olarak değerlendirilebilmektedirler. "Aynen iade ve tazmin" suçun bastırılması değil, suçla ortaya çıkan zararın giderilmesi vasıtasıdır, dolayısıyla ceza değil, tazminattır. Burada, tabiri caizse, verilen ceza ferdileştirilmemekte, tazmin yerine getirilmek şartına bağlı olarak ceza affedilmektedir. "Bir eğitim ve ıslah kurumuna devam etme", "muayyen bir yere gitmekten men" tedbirleri, özünde CK'nun 46, 53, 404 vs. maddelerindeki emniyet tedbirlerinden pek farklı değildir. Aralarındaki yegane fark, CK' nundaki tedbirlerin cezanın uygulanmadığı hallerde, bu tedbirlerinse cezanın uygulanabildiği hallerde ceza yerine uygulanmasıdır. Bu, sistemin bünyesine sokulan bir çelişkiden başka bir şey değildir. Burada da, faile fiilinin karşılığı olarak verilen ceza, tedbire uyulması şartına bağlı olarak affedilmekte, cezası affedilen fail, bunun karşılığı olarak, "ceza yerine geçen tedbir" adıyla, CK'nunda yer alan emniyet tedbirlerine benzer bir tedbirin muhatabı olmaktadır. "Ehliyet ve ruhsatnamenin muvakkaten geri alınması", aşağıda görüleceği üzere, bir ceza tedbiri değil bir emniyet tedbidir. Cezanın ferdileştirilmesi uğruna ceza yerine bu tedbirin uygulanması, özünde ihlâle bir tepki gösterilmesi değil, ihlâle verilen cevabın, yani cezanın tedbir hükümlerine uyma kaydıyla affedilerek suçun failinin sadece tedbire muhatap kalınmasıdır.

Görülüyor ki, CİHK'nun 4. maddesinde yer alan hükümlerle, cezanın ferdileştirilmesi uğruna, ceza hukuku düzeninde, toplumsal savunma vasıtaları olarak ceza ve emniyet tedbirleri yanında bir de ceza yerine geçen tedbirler cihazının bulunduğu izleniminin uyandırılması bağışlanabilir bir çelişki değildir. CK'muz, adli tevbih (md. 26 vd), cezayı artırma ve eksiltme (md. 29), tecil (md. 89-95, CİHK. md.6) müesseseleriyle cezaların ferdileştirilmesi mekanizmalarını kurmuştur. Ceza hukuku düzeninin şartla tahliye (CİHK. md. 19), memnu hakların iadesi (CK. md. 121 vd), Adli sicilden hükümlünün kaydının silinmesi CİHK. md. 7), hükümlüler ile müesseselerin tasnifi ve infaz sistemi hükümleriyle (CİHK md.8 vd.) cezanın infazı esnasında ferdileştirilmesi mekanizmalarını kurmuş, hâtâ uzlaşma-ön ödeme (CK. md. 19, 1412 sayılı CMUK'nu değiştiren 1698 sayılı kanun md.5 vd.), Sulh Ceza Hakiminin ceza kararnamesi (CMUK.md.386 vd.) müesseseleriyle "depenalizasyon"a imkân vermiştir. Cezanın verilmesi ve infazı esnasında ferdileştirilmesine, suçun adli af, depenalizasyon yollarıyla kişisel ve toplumsal etkilerinin giderilmesine imkân varken, bu yollar denenmyerek ceza hukuku sistemine, "infaz yönünden cezayı ferdileştirmek" uğruna ne ceza ne de emniyet tedbiri olan ve uygulanmaları sonuçta ihlâle tepki olarak verilen cezanın adli affı sonucunu doğuran, cezalar yerine uygulanabilecek bir tedbirler mekânizmasına yer verilmesi, ceza hukuku sistemini bozmuştur. CİHK'nun 4. maddesinde ifadesini bulan düzenleme, ancak suçta verilen cezanın, aynen iade veya tazminde bulunmak yahut ceza yerine uygulanan emniyet tedbirine veya diğer bir cezaya uymak kaydıyla affedildiği kabul edilebildiği takdirde bir anlam ifade edecektir. Bu düşünce sistemle de

çatışmamaktadır, çünkü CK, tecilde "cezası tecil edilmiş olan mahkûmiyeti esasen vaki olmamış" (md.95) diyerek genel af sonuçlarını doğuran bir adli af sistemini kabul ettiğine, tecil kararı şarta bağlı olarak da verilebildiğine (md.93) göre genel affin sonuçlarını doğuran bir müessese yanında özel affin sonuçlarını doğuran diğer bir müesseseye yer verilmiş olması sistemde bir çelişki doğurmayacaktır.

Özetlersek, CİHK'nun 4. maddesiyle, ceza hukuku düzenine, ceza ve emniyet tedbirleri cihazları yanında, bunlardan tamamen farklı yeni bir "toplumsal savunma cihazı" sokulmamış, yalnızca kısa süreli cezaları ferdileştirmede, tecil yanında, cezanın şarta bağlı adli affına imkân veren kendine özgü yeni bir müessese sokulmuştur.

4. Diğer Bazı Kanunlarda Emniyet Tedbirleri

Karayolları Trafik Kanunu, 119. maddede, suç vesilesiyle sürücü belgesinin süreli veya süresiz geri alınmasını hükme bağlamıştır. Kanun, TCK'nun 403,404,414,415,416/1-2, 418/1,435,436 ve (461,462) 448,450,491,492,493 495-504,505,506,508,509,510, maddelerindeki suçlardan biri ile mahkum olan veya TCK'nun 416/3,429,430,431,432 ve (461/son,462), 448-450,500,512,572/2. maddelerindeki suçlardan (KTK md.41/e/1-2) birinden mükerrir olan veya birden fazlasıyla aynı anda veya değişik tarihlerde mahkum olan kimselerin sürücü belgelerinin süresiz geri alınmamasını; diğer cürümlerden mahkûm olan kimselerin sürücü belgesinin geçici geri alınabilmesini emretmektedir.

Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, kaçakçılık suçlarının özelliklerine uygun müsadere tedbirleri yanında, bazı kaçakçılık suçlarıyla ilgili olarak "ruhsatın geri alınması" tedbirine (md.42) de yer vermektedir. Kanun, getirdiği emniyet tedbirleri sistemiyle suçun işlemeden ortaya çıkan "kriminojen" ortamı gidermeyi amaçlamıştır.

Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 10, 13. maddelerinde, küçüklere uygulanacak tedbirleri düzenlemiştir. Bu tedbirler, esasen, CK'nun 46,53. maddelerinde yer alan tedbirlerin ayrıntılı bir düzenlemesidir. Kanun, genel ilkelerden ayrılmış değildir. Kanunun 10. maddesinde yer alan tedbirlerin 14. maddede belirtilen hallerde de uygulanması bir çelişki değildir. Hiç bir tedbire, salt özünden ötürü, emniyet tedbiridir, denemez. Bir tedbiri emniyet tedbiri yapan unsur, tedbirin suçla olan bağıntısıdır. Böyle olunca, 10. maddedeki tedbirler, suç işlendikten sonra bu suç vesilesiyle uygulandığında emniyet tedbiri, kişi hürriyetini güvence altına alması amacıyla kazai usullerle de olsa bir suç vesile olmadan uygulandığında emniyet tedbiri sayılmayacak, kendine özgü genel güvenlik tedbiri sayılacaktır. CMKG ve YUMK'nun 14. maddesindeki durum da budur.

Siyasi partiler kanunu, 98 vd. maddelerde siyasi partilerin kapatılmasını düzenlemiştir. Gene Dernekler Kanunu, 76. maddede derneklerin kapatılabileceğini hükme

bağlamıştır. CK'nunu, "kapatma" diye bir ceza veya emniyet tedbirine yer vermemiştir. Kapatmanın yer aldığı kanunlar, bunun mahiyetinin neden ibaret olduğunu belirtmiş değillerdir. Bu, kapatmanın, hukuk düzeninde ne nitelikte hukuki bir himaye vasıtası olduğu tartışmasını ortaya çıkarmaktadır. Bir kere, kapatma, bir ceza tedbiridir de değildir, çünkü, ihlâl ile ortaya çıkan "kriminolojik" bir ortamı giderdiğinden ihlâl ile bir tepki teşkil etmemesi bir yana, kanunilik ilkesi gereği ismen sayılan cezaların yer aldığı CK'nun 11. maddesinde de yer almamaktadır. Sonra, kapatma, idari bir tedbir de değildir, çünkü idari usullerle değil, kazai usullerle, yani ceza hakiminin yargılama dediğimiz faaliyetiyle verilmektedir. Kapatma, bu durumda, bir ceza tedbiridir olmamasına rağmen, kazai usullerle, yani ceza hakimince CMUK uygulanarak verildiğinden (SPK, md. 98, md. 76) bir emniyet tedbiridir. Kaldı ki, DK., 96. maddede, kapatmanın teknik anlamda bir emniyet tedbiridir olduğuna açıkça işaret etmektedir. Gerçekten, kanun, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, dernek yöneticilerinin fiillerinden ötürü cezalandırılmasını, failerin fiillerini icra ettikleri ortam olarak derneğin de kapatılmasını emretmektedir. Demek, burada, kapatmanın muhatabı değil, konusudur. Böyle olunca, kapatmanın ihlâl ile tepki teşkil ederek bir müeyyide tedbiridir, yani bir ceza olması imkânsız olmaktadır.

5. Emniyet Tedbirleri, Polis Tedbirleri

Emniyet tedbirlerinin salt önleme tedbirleri olması, dolayısıyla maddi olarak idari, şekli olarak kazai tedbirler olmaları, bazan bunların polis tedbirleriyle karıştırılmalarına neden olmuştur.

Polis tedbirleri de, mahiyetlerinin gereği olarak salt önleme tedbirleridir. Ancak, polis tedbirleri emniyet tedbirleri, emniyet tedbirleri polis tedbirleri değildir. Bir kere, emniyet tedbirleri, işlenmiş belli bir suç vesilesiyle suçun failinde ortaya çıkan tehlikelilik halini veya bu vesileyle ortaya çıkmış olan tehlikeli ortamı gidermeye matuf tedbirlerdir. Bundan ötürü, bu tedbirler, mutlaka bir suçun işlenmiş olmasını zorunlu kılmaktadırlar. Oysa, polis tedbirleri, genel olarak suçluluğu önlemeye matuf tedbirlerdir. Bundan dolayı bir suçun işlenmesini değil, hiç bir suçun işlenmemesini zorunlu kılmaktadırlar. O halde, polis tedbirleri bir suç işlemeyen önceki, emniyet tedbirleri bir suç işlendikten sonraki önleme tedbirleridir. Öte yandan emniyet tedbirleri bir ihlâl ile bağıntılı olarak uygulanmaları kazai usullere tabi, yani ceza hakimisi tarafından CMUK uygulanarak hükmedilen tedbirlerdir. Oysa, polis tedbirleri, salt idari usullerle, idari usuller gözetilerek verilen tedbirlerdir. Böyle olunca, genel düzen tedbirleri, Polis Vazife ve Selahiyet Kanununda yer alan tedbirler, hukuki değerler üzerinde ne kadar kısıtlayıcı olurlarsa olsunlar, emniyet tedbirleri sayılamayacak ve bu tedbirler bakımından konan teminatlardan yararlanamayacaklardır.

6.Emniyet Tedbiri Yargılaması

Kanunumuz, ceza yargılaması deyince sadece dar anlamda ceza yargılamasını anlamış, emniyet tedbiri yargılamasını ayrıca düzenlememiştir. Emniyet tedbiri yargılamasına ilişkin kurallara çok noksan ve sistemsiz olarak CK'nunda ve bu tedbirlere yer veren diğer bazı kanunlarda, ör. Siyasi Partiler K. md. 98, rastlanmaktadır.

Tabii,emniyet tedbirlerinin sistemli bir düzenlemesi olmayınca, sistemli bir yargılamasının olması da düşünülemez. Bununla birlikte CMUK'nunda sistemli bir emniyet tedbiri yargılaması düzeninin kurulmamış olması, emniyet tedbiri yargılamasının yapılmasını imkânsız kılacak bir eksiklik değildir. Ceza Kanunu ve emniyet tedbirlerine yer veren diğer kanunlardaki usuli hükümler bir yana, asıl ceza yargılamasına ait kuralların emniyet tedbirleri yargılamasında kıyas yoluyla uygulanması mümkündür. Zaten, emniyet tedbirleri suç işlediği sabit olan kişiye suç işlemesi nedeniyle uygulandığından, bir kimseye emniyet tedbiri hükmetmek için, kuşkusuz fiilin hem sanık tarafından işlendiğinin hem de suç teşkil ettiğinin sabit olması gerekmektedir. Demek ki, buraya kadar, yani bir kimse hakkında suçluluk kararı verilinceye kadar, suç yargılamasıyla emniyet tedbiri yargılaması aynıdır. Hatta, ceza yanında emniyet tedbiri uygulanan hallerde, bu beraberlik devam etmektedir. Ayrılık cezanın hükmedilemediği, sadece emniyet tedbirlerinin hükmedilebildiği hallerde ortaya çıkmaktadır. Elbette, bu halde, emniyet tedbirleri geleneksel ceza sistemini tamamlayan ceza hukukuna özgü hukuki bir himaye vasıtası olduklarından, emniyet tedbiri yargılamasındaki boşlukların, dar anlamda ceza yargılamasını düzenleyen hükümlerle kıyasen doldurulması imkânsız olmayacaktır.

KAYNAKÇA

Antolisei, Manuale di diritto penale, PG. , Milano, 1980; Brasiello, Pene e misure amministrative di sicurezza, Riv. pen.,1935; Bettioli, Diritto penale, PG., Palermo, 1978; De Marsico, Natura e scopi delle misure di sicurezza, Riv. dir. penit., 1935; Florian, Misure di sicurezza, Nuovo digesto Italiano, 1939, VIII; Leone, Istituzioni di diritto processuale, Napoli, 1965; Guarneri, Il processo delle misure di sicurezza, Torino, 1953; Misure di sicurezza, Novissimo digesto Italiano, X, 1964; Confisca, Novissimo digesto Italiano, IV, 1959; Mantovani, Dritto penale, PG., padova, 1979; Manzini, Istituzioni di diritto penale Italiano, Padova, 1958; Maggiore, Diritto penale, V.I, PG., TS., Bologna, 1955; Aspetti dogmatici della esecuzione delle misure di sicurezza, Riv. dir. Penit., 1934; Nuvolone, Il sistema del diritto penale, Padova, 1975; Pagliaro, principi di diritto penale, PG., Milano, 1980; Petrocelli, La pericolosità criminale, Padova, 1940; Rocco Sul cosiddetto diritto penale amministrativo, Estr,dalla Riv. di dir. Pubb. Milano, 1909; Le misure di sicurezza e gli altri mezzi di tutela giuridica, Estr.

della Riv. di dir. Penit; Zuccalà, Sulla natura guirisdizionale del processo di prevenzione criminale, Stato di diritto e misure di sicurezza, Padova, 1962;

Antolisei, Ceza ve Emniyet Tedbirleri, çev. Y. Günal, SBFD., 1965; Erem, Türk Ceza Hukukunda Emniyet Tedbirleri, AHFD, 1943; Erdoğan, Ceza Hukukunda Tedbirler, AD., 1947, II; Ceza Kanununun 53,404 ve 573. maddesindeki Tedbirlere Dair, Ad. 1949; Kunter, bugünün Ceza Hukukunda Emniyet Tedbirlerinin Yeri, IHFM., 1947; Ceza Yerine Geçen Tedbirler, Adliye Ceridesi, 1943; Dönmezer-Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, II, İstanbul, 1974; Erem, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, GH, II, Ankara, 1971; Kunter, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta, İstanbul, 1989; Hafizoğulları, Ceza Normu, Normatif Bir Yapı Olarak Ceza Hukuku Düzeni, Seçkin Kitabevi, Ankara, 1987.

I nuovi codici penale e di procedura penale e le leggi complementari, a cura di Mario Abate, piacenza, 1989 İçel/yenisey, Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Ceza Kanunları, Beta, İstanbul, 1989.